

zákon právo trestního stíhání a kteří tudíž nejsou dotčeni tím, že pořádkový trest uložen nebyl (srovnej rozh. býv. nejv. s. vídeňského uveřejněné v úř. sb. pod čís. 1119).

Čís. 10564.

Není účelem důkazu výsledkem stran poskytnouti jim možnost, by při něm uváděly nové skutečnosti na podporu nároku neb obrany.

Toho, kdo podepsal přijatou směnku na přední straně bez bližšího označení, jest podle čl. 81 a 83 směnečného řádu pokládati za spoluakceptanta.

Jednatel společnosti, jenž s ní spolu akceptoval směnku, jest podle čl. 83 směnečného řádu zodpovědným věřiteli společnosti, na jehož újmu ztenčil úkojný fond společnosti, vybrav si ze společenského jmění hodnoty, na něž neměl nároku.

(Rozh. ze dne 26. února 1931, Rv I 55/30).

Žalující firma domáhala se na žalovaném Karlu S-ovi zaplacení 55.000 Kč, ježto žalovaný podepsal směnky, na nichž byla uvedena jako trasát firma S. a spol., společnost s r. o. Nárok svůj opírala žalobkyně jednak o směnečný závazek, jednak o čl. 83 směn. řádu. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Důvody: Jest správným tvrzení žalovaného, že na směnkách jest uvedena firma Bratří S., společnost s o. r. jako trasát a při druhém podpisu Karel S. není žádný dodatek. Poněvadž však žalovaný obě směnky podepsal vlastnoručně, nejen jako jednatel firmy Bratří S., nýbrž i sám osobně, stal se takto osobně vedle firmy Bratří S. spolupříjatelem směnky podle čl. 81 směn. ř. a proto ho postihuje směnečný závazek z obou směnek proti žalující firmě a jest z těchto směnek vystavených dne 23. února 1922 a 27. března 1922 směnečně zavázán. Jak nesporno směnka vystavená dne 23. února 1922 na 25.000 Kč byla splatná dne 22. srpna 1922, směnka vystavená dne 27. března 1922 na 30.000 Kč byla splatná dne 31. srpna 1922. Obě směnky byly včas protestovány. Podle čl. 77 směnečného řádu promlčuje se směnečný nárok ve třech letech ode dne splatnosti směnek. Končila tedy tříletá promlčecí lhůta u první směnky dnem 22. srpna 1925, u druhé směnky dne 31. srpna 1925. Jsou tudíž oba směnečné nároky opírající se o tyto dvě směnky promlčeny, poněvadž směnečné žaloby, jak nesporno, nebyly podány. Promlčením směnečných nároků zanikl i směnečný solidární závazek obou spoluakceptantů, žalovaného Karla S-a a Bohumila S-a a nemůže proto žalobkyně žalobní nárok opírat o tyto promlčené směnky jako nárok směnečný. Žalobkyně však dále tvrdí, že podle ustanovení čl. 83 směnečného řádu přísluší jí proti žalovanému i proti Bohumilu S-ovi nárok z bezdůvodného obohacení a že kromě toho přísluší jí i nárok z důvodu náhrady škody podle předpisů občanského zákona, poněvadž její škoda k 1. lednu 1928 činí 80.847 Kč, jichž nezaplacením byl její majetek zmenšen. Poněvadž, jak již odůvodněno, žalovaný podepsal směnky jako spolu-

akceptant, jest žalobkyně oprávněna opíratí žalobní nárok proti žalovanému o ustanovení čl. 83 směn. řádu. Nárok podle čl. 83 směn. ř. podléhá však obecnoprávnímu promlčení podle ustanovení § 1489 obč. zák., to jest promlčení tříletému, které počíná teprve dnem, kdy směnka promlčena. Poněvadž v souzeném případě, jak již odůvodněno, směnky, o něž jde, byly promlčeny 22. srpna 1925 a 31. srpna 1925, nastává promlčení žaloby z bezdůvodného obohacení podle čl. 83 směn. ř. teprve dnem 22. srpna 1928, pokud se týče dnem 31. srpna 1928. Poněvadž žaloba byla podána dne 31. března 1928, jest prokázáno, že žaloba opírající se o ustanovení čl. 83 směn. ř. jako žaloba z bezdůvodného obohacení není promlčena. Žalující strana musí dále dokázati, že žalovaný Karel S. byl na její škodu obohacen zažalovaným penízem. V tomto směru zjistil soud, že žalovaný vybral ze společnosti s r. o. celkem 364.365 Kč, ač měl nárok jen na 301.831 Kč, vybral tudíž o 62.534 Kč více a jest proto nejméně o tolik obohacen. Kmenový podíl 50.000 Kč nemůže býti odpočítáván, poněvadž naň podle ustanovení § 82 zák. o společnostech s r. o. žalovaný jako společník nemá nárok, pokud společnost trvá. Společnost byla sice zrušena v roce 1924, ale likvidace není dosud ukončena, jak zjištěno svědkem Bohumilem S-em, a proto podíl 50.000 Kč nemůže býti vzat do úvahy při rozhodování o tom, zda jest žalovaný povinen zažalovanou pohledávku zaplatiti, an podíl 50.000 Kč musí zůstat vyhrazen na uspokojení všech věřitelů. Poněvadž žalovaný směnky, o něž jde, vystavené dne 23. února 1922 a dne 27. března 1922, znějící celkem na 55.000 Kč, dané žalobkyni na úhradu trhových cen za prodané zboží vlastnoručně podepsal a tak se stal spoludlužníkem, byl by povinen těchto 55.000 Kč žalobkyni zaplatiti, kdyby byla žalující strana po splatnosti obě směnky za promlčecí lhůty zažalovala. Poněvadž žalobkyně tak neučinila, směnečný závazek promlčením zanikl, avšak žalovaný o těchto 55.000 Kč, které by byl musel zaplatiti žalobkyni za dodané zboží, jest takto bezdůvodně obohacen, žalobkyně pak o totéž na svém jmění zkrácena, ana její neuhrazená pohledávka za firmou Bratří S. činí dosud 80.847 Kč, jest proto žalovaný povinen těchto 55.000 Kč žalobkyni zaplatiti podle čl. 83 směn. řádu. Žalovaný neplatí však těchto 55.000 Kč ze svého, ano jest zjištěno, že si ze jmění firmy Bratří S. bezdůvodně vybral 62.534 Kč, tím jmění firmy o tento peníz zmenšil a jest bezdůvodně obohacen opět na újmu věřitelův, tedy i žalobkyně. Okolnost, že směnky spolupodepsal i bratr žalovaného Bohumil S., že tedy i on jest spoludlužníkem, nemá právní význam, poněvadž i po směnečném promlčení trvá v tomto případě solidární závazek obou směnečných spoludlužníkův jako takových po rozumu ustanovení § 896 obč. zák. a čl. 281 obch. zák. a proto jest žalobkyně oprávněna vymáhati zaplacení 55.000 Kč na žalovaném, který jest obohacen právě o tento peníz. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolatel především ve výkladu, který prvý soud dává čl. 81 sm. ř., maje za to, že se žalovaný stal spolupříjatelem směnek, o něž jde, podle čl. 83 sm. ř., ačkoli na nich jako trasát uvedena jest jen adresa firmy »Bratří S.«, tak že jen takto firma jest příjemcem směnek, a poněvadž žaloba z obohacení podle čl. 83 sm. ř. jest přípustná jen proti akceptantu nebo vydateli

směnky, nikoli proti jiným směnečným dlužníkům, nanejvýš nikoli proti pouhému spolupodpisateli směnky nebo avalistovi, měla prý žaloba již z tohoto důvodu býti zamítnuta. Tento názor jest lichý, neboť podle dřívějšího směnečného řádu, jehož ustanovení jest tu použiti, jest rozeznávati podpis avalisty od podpisu bez dodatku, t. j. od podpisu »spolupodepisatele«. Tento klade se v zákoně na roveň akceptantu, nikoli ručiteli, jakž o tom svědčí již slůvko »nur« ve čl. 81 sm. ř. (»mitunterzeichnet hat, selbst dann, wenn er sich dabei nur als Bürge (per aval) benannt hat«). Poněvadž zákon ve článku tom klade spolupodpisatele na roveň příjemci, jest ve čl. 83 sm. ř. slovem »akceptant« rozuměti i spolupodpisatele. Nový zákon směnečný ze dne 13. prosince 1927 čís. 1 sb. z. a n. na rok 1928 nezná již pojem spolupodpisatele směnečně zavázaného (§ 86) a co do směnečného rukojemství (avalu) zavedl v §§ 62—65 ještě přísnější formalismus. Jest sice pravda, že na obou směnkách jest uvedena jako trasát jen firma »Bratří S.«, společnost s r. o. a že při druhém podpisu Karel S. není dodatku. Leč výpovědi Bohumila S-a jest zjištěno, že, když se žalovaným žádal o prolongaci směnek, pokud se týče o další úvěr, majitelé žalující firmy trvali na tom, že oba musí podepsati směnky nejen jako jednatele společnosti za firmu, nýbrž i za svou osobu, čímž dán výraz vhodné vůli obou stran, že firma i její majitelé mají se zavázati stejně, to jest jako spoludlužníci, spoluakceptanti, jinak, kdyby se bylo jednalo jen o směnečné rukojemství, bylo by se to dodatkem při podpisu vyznačilo. Má proto i soud odvolací za to, že se žalovaný právě tak jako jeho bratr Bohumil S. vlastnoručním podpisem obou směnek vedle podpisu firmy »Bratří S.« stal vedle firmy osobně spolupřijatelem směnky podle čl. 81 sm. ř. a že tudíž přísluší žalující firmě proti němu i proti Bohumilu S-ovi, any směnečné nároky ze směnek zanikly promlčením podle čl. 77 sm. ř., nárok z bezdůvodného obohacení podle čl. 83 sm. ř. Odvolatel napadá dále názor prvního soudu, že se na úkor žalující firmy bezdůvodně obohatil o více, než 55.000 Kč a že i po směnečném promlčení trvá v souzeném případě solidární závazek obou směnečných spoludlužníků jako takových, tvrdě, že, stalo-li se obohacení, nestalo se jen na úkor žalující firmy, nýbrž na úkor všech věřitelů firmy a že by tato participovala na tom jen v poměru výše své pohledávky k úhrnku pohledávek všech věřitelů firmy, dále, že, měl-li by žalovaný ze společenského jmění něco přebráno, zůstal by to společnosti dlužen a tato by to mohla na něm vymáhati, tak že by nebyl nijak obohacen, a že nárok podle čl. 83 sm. ř. jest nárokem obecnoprávním, na nějž se nevztahují ustanovení ani občanského zákona ani obchodního zákona o solidárním závazku. S názorem tím nelze souhlasiti, neboť podle zjištění prvního soudu obohatil se žalovaný na úkor žalující firmy o více než 55.000 Kč (nejméně o 62.534 Kč), neboť se svým bratrem Bohumilem S-em zboží žalující firmou jim dodané rozprodali, peníze z firmy v nepřipustné výši vybrali a dali žalující firmě směnky, jež zůstaly neproplaceny. Oč se žalovaný takto obohatil, o to platila firma »Bratří S.« méně, o to přišla žalující firma ve zboží. Ještě v roce 1922, kdy ztráta firmy Bratří S. činila 910.706.39 Kč a předlužení 1.094.112.71 Kč, přebral u ní žalovaný 52.268 Kč. Celková pohledávka žalující firmy za firmou »Bratří S.« činí k 1. lednu 1928 80.847 Kč kromě 51.546 Kč, jež se

zavázal splácti Bohumil S. Podle společenské smlouvy (čl. 17) směli se společníci dělití jen o čistý zisk, vybírání peněz z předlužené firmy bylo hrubým nedbáním předpisů v §§ 22, 23, 123 a 125 zák. o společnostech s r. o. a vědomým poškozováním věřitelů a vinou a jednáním žalovaného byl majetek žalující firmy zmenšen aspoň o 55.000 Kč. Solidárnost závazku žalovaného i po směnečném promlčení plyne z ustanovení směnečného řádu, dále z §§ 896 a 1301 obč. zák. a z čl. 280 a 281 obch. zák. Ostatně k 55.000 Kč dojde se i bez solidárnosti závazku ana firma Bratří S. dluhuje žalobkyni dosud 80.847.04 Kč a 51.546 Kč, jež Bohumil S. převzal k placení. Názor prvního soudu, že promlčení žaloby z obhacení lze počítati teprve, kdy nárok byl směnečně promlčen, jest schvální.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání vytýká jako kusost řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), že odvolací soud pominul důkaz výslechem stran. Pokládaje skutkové okolnosti, o nichž důkaz ten podle dovolatelova názoru měl býti proveden, za dokázané ostatními průvody a výsledky řízení, neměl odvolací soud ani příčinu ani zákonnou možnost (§ 371 druhý odstavec c. ř. s.) naříditi ještě dokazování výslechem stran. Výtku, že provedením tohoto důkazu měla dovolateli býti poskytnuta nejen příležitost, by své tvrzení jako strana potvrdil, nýbrž i možnost, by podal potřebná vysvětlení, zejména i vysvětlení, jež znalec účetnictví zůstavil stranám, zneuznává podstatu důkazu výslechem stran, zaměňujíc ji se skutkovým přednesem stran. Jen při tomto může a má strana, vyličujíc sběh sporné věci, uváděti v soudní známost skutečnosti její nárok a obranu podporující, nemůže a nesmí však tak učiniti při důkazu výslechu stran, jehož účelem jest jen, by skutečnosti nárok a obranu podporující, které strana, vyličujíc sběh věci, již přednesla v průvodním řízení, pod zákonnou zodpovědností (§§ 376, 377 c. ř. s.) potvrdila. Pokus dovolání, doličiti, že skutečnosti, pro něž odvolací soud pokládal důkaz výslechem stran za zbytečný, k plnému důkazu nepostačovaly, selhává, protože zabíhá do oblasti hodnocení průvodů, dovolacímu řízení nepřístupné. Právní názor, že toho, kdo — jako v souzeném případě žalovaný — akceptovanou (přijatou) směnku podepíše na přední stránce bez bližšího udání, v jaké vlastnosti podepisuje, jest pokládati za spoluakceptanta, jest v praxi i ve vědě dosti svorně hájen a též dovolací soud jej pokládá za správný, pokud ovšem jde o případy, jež, jakž v souzeném sporu jest nepochybné (§ 107 sm. zák.), jest posuzovati podle (starého) směn. řádu, jenž v příslušné části (čl. 81 a 83 směn. řádu) byl (novým) směnečným zákonem v jeho §§ 86 a 89 (§ 62) podstatně změněn. Marně se dovolání snaží pro žalovaného uhájiti postavení pouhého avalisty, poukazujíc k tomu, že podle přání žalující firmy musil žalovaný za dodané zboží »ručiti« a proto směnky spolupodepsati. Jest všeobecně známo, že se i v obecné mluvě i v právním názvosloví používá slova

»ručiti« nejen, jde-li o pouhé utvrzení práv a závazků ručitelem, nýbrž i, jde-li o původní a samostatný závazek dlužníka (sr. na příklad zákony o (povinném) ručení železničních podniků (čís. 27/1886), za škody z provozování jízdních silostrojů (čís. 162/1918 a jiné). Rovněž netřeba se obšírněji obírat s otázkou, zda ručení z důvodu obohacení podle čl. 83 sm. ř. jest solidární, neboť podle seznání nižších soudů činí to, oč žalovaný — tudíž sám, nikoli snad spolu s jinou osobou — jest obohacen, 62.534 Kč 16 h, tedy více než zažalováno.

Neprávem napadá dovolání názor odvolacího soudu, že žalovaný byl dovolatelovým postupem, jež nižší soudy mají za prokázaný, obohacen a že tím žalobkyně utrpěla škodu, poukazujíc mimo jiné i k tomu, že, utrpěla-li žalobkyně újmu, utrpěla ji jen v poměru své pohledávky k souhrnu všech pohledávek věřitelů firmy bratří S. Žalující firma utrpěla újmu tím, že za zboží, dodané pro firmu bratří S., dostala směnky, které v zažalované výši nebyly zapraveny. Proč by směla žádati zaplacení, zejména na žalovaném jako na spoludlužníku nebo — podle jeho výkladu jen — jako na ručiteli jen v poměru dovolatelem uvedeném, aneb proč by měla vyčkávati, až ostatní věřitelé na jejího dlužníka dokročí, nelze seznati. Mohlať — mimo případ úpadku — žádati plné zaplacení bez ohledu na ostatní věřitele svého dlužníka. Že zaplacení nedostala, jest právě její újmu, jejíž náhrady se domáhá na žalovaném z důvodu jeho obohacení. Jejímu nároku není na závadu, že trestní řízení proti žalovanému bylo podle § 90 tr. ř. zastaveno, neboť tím není rozhodnuto o soukromoprávních nárocích (§§ 47 a 366 násl. tr. ř.) a není mu na závadu ani, že i třetí osoba — firma bratří S. — prý má proti žalovanému nárok na vrácení toho, co u ní bez oprávnění vybral, neboť jednak není jisto, zda a kdy firma možný její nárok proti žalovanému bude vymáhati, a za druhé jest do doby, pokud ona svůj nárok nevymáhá, žalovaný na újmu žalobkyně obohacen. Obavy dovolatele, že i firma bratří S. může svůj nárok proti němu kdykoli vymáhati a že by pak po případě musil nyní zažalovanou částku zaplatiti dvakrát — firmě i žalobkyni — jsou liché, protože žalovaný, zaplatě zažalovanou částku žalobkyni, bude moci proti žalobě firmy bratří S. s úspěchem namítati, že tímto jeho placením zanikl nárok nyní žalující firmy proti firmě bratří S. a že žalovaný také již není obohacen. Ani na tom v souzeném sporu nesejde, zda zboží, jež žalobkyně dodala a za něž zaplacení nedostala, dodala firmě bratří S., či přímo žalovanému. Žalovaný byl jednatelem společnosti této firmy. Vybral-li ze jmění společnosti peněžité částky, mimo jiné i za zboží žalobkyně utržené, nemaje na vybrané částky, jak doličeno, nárok, ztenčil tím úkojný fond, z kterého by žalobkyně byla mohla dojíti zaplacení, na její újmu k svému prospěchu, obohatil se tedy bez důvodu na újmu žalobkyně. Obohatil se ovšem v první řadě na újmu firmy bratří S., jejímž prostřednictvím se zboží žalobkyně a za ně utržené peníze dostaly do jeho moci, ale obohatil se zároveň i na újmu žalobkyně, o jejíž zaplacení se nepostaral, ač o jejích nárocích věděl a jejich uhrazení bylo i jeho povinností. Nižší soudy odsoudily žalovaného právem z důvodu neoprávněného obohacení.